

હમ્દ

૭૮૬
૯૨

નાઅત

એતેકાફ અને લયલતુલ કદ્ર

સંપાદક

પીર સૈયદ હાજી દાદામિયાં શમ્સુદીન
કાદરી “મુહિબ” રૂપાલવાલા

પ્રકાશક

સુન્ની મુસ્લિમ ખિદમત કમિટી
મુ. રૂપાલ, તા.બાવલા, જિ. અહમદઆબાદ.

નાચત

૭૮૬
૯૨

૯૫૬

એતેકાફ અને લયલતુલ કદ્ર

ETIKAF ANE LAILATUL QADR

— ❦ :: સંપાદક :: ❦ —

પીર સૈયદ દાદામિયાં
શામસુદ્દિન ડાદરી “મુહિબ”

મુ. રૂપાલ, તા. બાવલા, પીન - ૩૮૨૨૨૦.

— ❦ :: પ્રકાશક :: ❦ —

સુન્ની મુસ્લિમ ખિદમત કમિટી

મુ. રૂપાલ, તા. બાવલા. જિ. અહમદાબાદ.

કિતાબ નું નામ : એતેકાફ અને લયલતુલ કદ્ર

સંપાદક : પીર સૈયદ હાજી દાદામિયાં શમ્સુદ્દિન કાદરી “મુહિબ”
મુ. રૂપાલ, તા. બાવલા, જિ. અહમદઆબાદ.

પ્રકાશક : સુન્ની મુસ્લિમ ખિદમત કમિટી
મુ. રૂપાલ, તા. બાવલા, જિ. અહમદઆબાદ.

આવૃત્તિ : પ્રથમ - પ્રત : ૧૦૦૦

હીજરી સન : ૧૪૩૭ - ઈ.સ. ૨૦૧૫

કમ્પોઝ એન્ડ પ્રિન્ટેડ બાય : ખતીબ કિતાબ ઘર એન્ડ પ્રિન્ટર્સ
ખાસ બજાર, ત્રીન દરવાજા, અહમદઆબાદ.

ફોન : 079 - 25 352468, મો. : +91 9537 352468

ખિદમત સીરીઝ નંબર : ૨૪

કિંમત : મફત

બે બોલ

નહ્મદુહૂ વનુસલ્લિ અલા રસૂલિહિલ કરીમ

એતેકાફ

ધ્યારા ઇસ્લામી ભાઈઓ અને બહેનો

અસ્સલામુ અલયકુમ,

રમઝાનુલ મુબારકના અંતિમ (આખરી) દસ દિવસમાં કેટલાક ઇસ્લામી ભાઈ અને બહેન એતેકાફ કરતા હોય છે. પણ એતેકાફ વિશે શરઈ મસ્અલાઓની પુરી જાણકારી ના અભાવે કેટલાકનો એતેકાફ તુટી જતો હોય છે. તેમને તેની ખબર પણ હોતી નથી એટલે એતેકાફ વિશે લોકો ને ઝરૂરી માર્ગદર્શન મળી રહે તે હેતુથી એતેકાફ બાબતે કેટલાક સવાલોના જવાબો આપીને આ નાનકડી કિતાબ માં યોગ્ય માહિતી આપવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. માટે વાંચક વર્ગથી નમ્ર વિનંતી છે. આ સવાલો ના જવાબો ઝરૂરથી વાંચી જાય અને એતેકાફ ને લગતા મસ્અલા સમગ્રી અમલ કરે કોઈ બાબત આ કિતાબમાં કદાચ ના પણ આવી હોય તો આલિમ થી પુછી લેવું લાભકારક બનશે અભ્યાસ કરી અમલ કરવા પ્રયત્ન કરીને સવાલના હકકદાર બનશો એજ અપેક્ષા.

મુ. રૂપાલ, તા. બાવલા,

જિ. અમદાવાદ.

ફોન - ૩૮૨૨૨૦

ખાદિમે કૌમ

પીર સૈયદ દાદામિયાં

શમ્સુદીન કાદરી "મુહિબ"

બિસ્મિલ્લા હિરહમા નિરહીમ

સવાલ ૧ : એતેકાફ એટલે શું ?

જવાબ ૧ : અલ્લાહ તઆલાની રઝામંદી (પ્રસન્નતા) મેળવવા ના દૃઢ સંકલ્પ (પાકા ઈરાદા, નિયત) થી ઈબાદત (બંદગી) કરવા માટે મસ્જિદમાં રોકાઈ જવાનું નામ “એતેકાફ” છે.

સવાલ ૨ : શું એતેકાફ ની સાબીતી કુર્આનેપાક થી પણ જાણવા મળે ખરી ?

જવાબ ૨ : હાં! એતેકાફ નું બયાન (વર્ણન) કુર્આનેપાકમાં પહેલા પારામાં ૧૫મા રૂકૂઅમાં સૂરહ બકરહ માં સ્પષ્ટ જોવા મળે છે. અલ્લાહ તઆલા હુકમ ફરમાવે છે કે “વ અહિદના ઇલા ઇબ્રાહીમ-મ વ ઇસ્માઈલ-લ અન તહ્હિર બય્તિ-ય લિલ્લાહફિન વલ આફિફી-ન વર્ રૂફ-કઘસ્ સુબૂદ.” (અર્થ : અને અમે ઇબ્રાહીમ અને ઇસ્માઈલ (અલયહિમુસ્સલામ) ને હુકમ કર્યો કે મારા ઘર (કાઅબતુલ્લાહ) ને તવાફ કરનારાઓ, એતેકાફ કરનારાઓ અને રૂકૂઅ અને સજ્દા કરનારાઓ માટે પાક-સાફ-સ્વચ્છ રાખો) આ આયતથી કુર્આન શરીફમાં પણ એતેકાફ નું હોવું સાબિત થાય છે.

સવાલ ૩ : શું એતેકાફનું બયાન હદીસ શરીફમાં પણ છે ?

જવાબ ૩ : હાં! હદીસ શરીફમાં એતેકાફનું બયાન (વર્ણન)

ઘણી જગ્યાએ જોવા મળે છે. એતેકાફની જે મહત્વતા અને ફઝીલત બયાન થઈ છે તેના થોડાક દાખલા જોઈએ.

(૧) હઝરત ઈબ્ને ઉમર રદિયલ્લાહુ અન્હુ માંથી રિવાયત છે કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ રમઝાનના અંતિમ દસ દિવસમાં એતેકાફ કરતા હતા.

(બુખારી શરીફ, મુસ્લિમ શરીફ)

(૨) હઝરત આઈશા સિદિકા રદિયલ્લાહુ અન્હાએ કહ્યું કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ રમઝાનના અંતિમ દસ દિવસોમાં એતેકાફ કરતા અને સંપૂર્ણ ઝિંદગીભર કરતા રહ્યા. આપના વિસાલ (વફાત) પછી આપની પવિત્ર પત્નિઓ પણ એતેકાફ કરતી રહી.

(બુખારી શરીફ, મુસ્લિમ શરીફ)

(૩) હઝરત અબુ હુરૈરહ રદિયલ્લાહુ અન્હુ કહે છે કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ દર રમઝાનના અંતિમ દસ દિવસોમાં એતેકાફ કરતા હતા. જે વર્ષે આપે વિસાલ ફરમાવ્યો તે વર્ષે આપે ૨૦ (વીસ) દિવસનો એતેકાફ કર્યો હતો.

(બુખારી શરીફ)

આ ઉપરાંત પણ બીજી હદીસોથી એતેકાફ ની

સાંખીતી મળે છે. હઝરત ઈમામ નવવી રહમતુલ્લાહ અલયહિ “રિયાઝુસ્સાલિહીન” માં લખ્યું છે.

સવાલ ૪ : એતેકાફ ની શું ફઝીલત જોવા મળે છે ?

જવાબ ૪ : એતેકાફની ફઝીલત અને ફાયદા ઘણાંજ છે અહીંયા ફક્ત કેટલાક નમુના રજૂ કર્યા છે. દા.ત. (૧) જેણે રમઝાન શરીફ ના છેલ્લા દસ દિવસમાં સુન્નતે કિફાયા એતેકાફ કર્યો તેને બે હજજ અને બે ઉમરાહ કરવાનો સવાબ મળે છે. (બયહકી શરીફ) (૨) જે માણસ રમઝાન શરીફના અંતિમ દસ દિવસનો એતેકાફ કરે છે તેના નામ-એ-આ'માલ માં હજાર વર્ષની ઈબાદતનો સવાબ લખવામાં આવે છે અને કયામતના દિવસે અર્શના સાયા (છાયડાં) તળે જગ્યા આપવા માં આવશે.

(તઝકિરતુલ વાઈઝીન)

સવાલ ૫ : શું એક દિવસનો એતેકાફ થઈ શકે છે ? અને તે સુન્નત ગણાશે કે નહીલ ?

જવાબ ૫ : હાં ! એક દિવસનો પણ એતેકાફ થઈ શકે છે અને તે નહીલ ગણાય છે અને તેની પણ હદીસેપાકમાં ફઝીલત બયાન થઈ છે. દા.ત. (૧) જે બંદો નેક નિય્યત (શુદ્ધ સંકલ્પ) થી એક દિવસનો એતેકાફ કરશે એક હઝાર રાતની

ઈબાદતનો સવાબ મળશે અને તેની અને જહન્નમ વચ્ચે ૫૦૦ વર્ષના માર્ગ જેટલું અંતર કરી દેવામાં આવશે. (તઝકિરતુલ વાઈઝીન)
 (૨) જે માણસ અલ્લાહ પાકની રઝામંદી (પ્રસન્નતા) મેળવવાની નિચ્ચતથી એક દિવસનો એતેકાફ કરશે તો, તે માણસ અને જહન્નમ વચ્ચે ત્રણ ખંદકો (ખાઈઓ) બનાવી દેવામાં આવશે જે એક ખંદકથી બીજી ખંદક વચ્ચે ઝમીન અને આકાશ જેટલું અંતર હશે.

(કંઝુલ ઉમ્માલ)

સવાલ ૬ : એતેકાફના પ્રકાર કેટલા અને કયા કયા ?

જવાબ ૬ : એતેકાફના ત્રણ પ્રકાર છે, (૧) વાજિબ એતેકાફ, (૨) સુન્નત એતેકાફ, (૩) નફીલ એતેકાફ.

(૧) વાજિબ એતેકાફ તેને કહેવામાં આવે છે કે કોઈએ મન્નત રાખી કે મારૂ ફલાં કામ થઈ જશે તો હું ત્રણ દિવસનો એતેકાફ કરીશ આ મન્નતનો એતેકાફ થયો અને તેને પુરો કરવો વાજિબ છે.

(૨) સુન્નત એતેકાફ રમઝાન શરીફમાં છેલ્લા દસ દિવસનો જે એતેકાફ કરવામાં આવે છે તે સુન્નતે કિફાયા છે. ગામ કે શહેરની દરેક વ્યક્તિ કરે અથવા અમુક માણસો કરે કે પછી ફક્ત

કોઈ એક વ્યક્તિ ને પણ આ એતેકાફ કરવો જ પડશે. જો ગામ કે શહેરમાંથી કોઈ પણ એતેકાફ નહીં કરે તો ગામ કે શહેરના તમામ મુસલમાનો ગુનેહગાર ઠરશે જવાબદાર બનશે.

(૩) નફીલ એતેકાફ તેને મુસ્તહબ પણ કહી શકાય છે. આ એતેકાફ એક દિવસ પૂરતો પણ થઈ શકે છે અને જ્યારે જ્યારે મસ્જિદમાં દાખલ થાવ ત્યારે ત્યારે એતેકાફની નિયત કરી લેવાથી જેટલો સમય તમો મસ્જિદમાં રોકાશો તેટલા સમયનો એતેકાફ ગણાશે. આ એતેકાફ નફીલ કે મુસ્તહબ છે.

સવાલ ૭ : શું દર વર્ષે એતેકાફ કરવાનો હોય કે ઝિંદગી માં એક વખત કરી લઈએ તો ચાલે ?

જવાબ ૭ : અગર કોઈ મજબુરી ન હોય તો સુન્નત એતેકાફ દર વર્ષે કરવો બેહતર છે પણ દર વર્ષે ન કરી શકાય તેમ હોય તો દરેક મુસલમાન મર્દ કે ઔરતે પોતાની ઝિંદગીમાં એક વખત સુન્નત એતેકાફ કરવો જ જોઈએ આ એક અનમોલ ને'મત છે. તેનાથી વંચિત રહેવું બદ-નસીબી ગણાય.

સવાલ ૮ : શું મોઅતકિફ (એતેકાફ કરનાર) મસ્જિદમાં ખાઈ-પી શકે છે ? શું મસ્જિદમાં સુઈ શકે છે ?

જવાબ ૮ : હાં ! મોઅતકિફ ને મસ્જિદમાં ખાવાની પીવાની

અને સુવાની ઈજાઝત છે પણ મસ્જિદમાં ગંદકી કે નાપાકી ના થાય તેનું પુરેપુરું ધ્યાન રાખવું જરૂરી છે. મોઅતકિફ સિવાય બીજા કોઈને મસ્જિદમાં ખાવા, પીવા કે સુવાની રજા (ઈજાઝત) નથી.

(કાનૂને શરીઅત, બહારે શરીઅત)

સવાલ ૯ : શું એતેકાફ માં રોઝો રાખવો જરૂરી છે ?

જવાબ ૯ : હાં ! વાજિબ અને સુન્નત એતેકાફમાં રોઝો રાખવો ફર્જ છે. રોઝા વિના એતેકાફ થતો જ નથી.

સવાલ ૧૦ : શું એતેકાફની હાલતમાં રોઝો ટૂટી જાય તો એતેકાફ પણ ટૂટી જાય છે ?

જવાબ ૧૦ : હાં ! એતેકાફ માં હતા અને રોઝો ટૂટી ગયો તો એતેકાફ પણ ટૂટી જાય છે.

સવાલ ૧૧ : જો એતેકાફ ટૂટી જાય તો તેની કઝા કરવી જરૂરી છે ?

જવાબ ૧૧ : હાં ! વાજિબ એતેકાફ અને સુન્નત એતેકાફ ટૂટી જાય તો તેની કઝા કરવી પડશે જે દિવસનો એતેકાફ ટૂટ્યો હોય તે દિવસનો એતેકાફ પાછળથી કરવો પડશે. નફીલ કે મુસ્તાહબ એતેકાફની કઝા નથી.

સવાલ ૧૨ : શું ઔરતો (સ્ત્રીઓ) પણ એતેકાફ કરી શકે છે ?

જવાબ ૧૨ : હાં ! ઔરતો (સ્ત્રીઓ) પણ એતેકાફ કરી શકે છે. ઉમ્મહાતુલ મુ'મિનીન પણ એતેકાફ કરતી હતી.

સવાલ ૧૩ : ઔરતો (સ્ત્રીઓ) કઈ જગ્યાએ એતેકાફ કરી શકે ?

જવાબ ૧૩ : ઔરતો (સ્ત્રીઓ) પોતાના મકાનમાં જ્યાં તે નમાઝ પઢતી હોય તેને મસ્જિદે બૈઅત કહેવામાં આવે છે, તે જગ્યાએ એતેકાફ કરી શકે છે. કારણ કે નમાઝ માટે તે જગ્યા ખાસ નક્કી હોય છે તે પાક-સાફ અને ઈબાદત માટે જ ઉપયોગ માં લેવામાં આવતી હોય છે.

સવાલ ૧૪ : પુરૂષોએ કઈ મસ્જિદમાં એતેકાફ કરવો જોઈએ ?

જવાબ ૧૪ : એતેકાફ માટે સૌથી શ્રેષ્ઠ મક્ક-એ-મુઅઝ્ઝમાં ની મસ્જિદે હરામ, તે પછી મદીન-એ-મુનવ્વરા ની મસ્જિદે નબવી, તે પછી પેલેસ્ટાઈન ની મસ્જિદે અક્સા, તે પછી શહેર ની જુમ્હા મસ્જિદ તે પછી પોતાના મોહલ્લાની મસ્જિદને ફઝીલત હાસિલ છે.

સવાલ ૧૫ : શુ નાના બાળકો એતેકાફ કરી શકે છે ?

જવાબ ૧૫ : હાં ! નાના બાળકો પણ એતેકાફ કરી શકે છે, પણ એ બાળકોમાં સમઝદારી હોવી જરૂરી છે. પાકી-સાફી અને મસ્જિદનો અદબ જાળવવાની સમઝ રોઝો રાખવાની શક્તિ હોય તેવા બાળકો એતેકાફ કરી શકે છે. એતેકાફ માટે બાલિગ (પુખ્ત) હોવું જરૂરી નથી.

(ફતાવા આલમગીરી)

સવાલ ૧૬ : સુન્નત એતેકાફ માટે ક્યાર થી ક્યાં સુધી મસ્જિદ માં રોકાવુ જરૂરી બને છે.

જવાબ ૧૬ : સુન્નત એતેકાફ માટે ૨૦મી રમઝાનુલ મુબારક ના દિવસે ગુરૂબે આફતાબ (સુર્યાસ્ત) થી પહેલા એટલે અસર પછી અને મગરિબ પહેલા એતેકાફ ની નિયતથી પુરૂષ મસ્જિદમાં એ જગ્યાએ બેસે જે જગ્યા મસ્જિદની હદ ગણાતી હોય. અને ઔરત (સ્ત્રી) પોતાના મકાનના એ ભાગમાં બેસે જ્યાં તે નમાઝ પઢતી હોય, અને ઈબાદતમાં મશ્ગુલ થઈ જાય. જ્યારે ૨૯ મી રમઝાને ચાંદ દેખાયાના સાચા સમાચાર મળે ત્યારે મોઅતકિફ બહાર નિકળી શકે છે, નહીતર ૩૦ રમઝાને ગુરૂબે આફતાબ (સુર્યાસ્ત) પછી બહાર નિકળી શકે છે. ત્યાં સુધી એતેકાફ કરનાર મોઅતકિફ મસ્જિદ માંજ રહેશે જો કોઈ શરઈ ઉઝૂર વગર બહાર નિકળશે તો એતેકાફ દૂટી જશે.

સવાલ ૧૭ : શરઈ ઉઝૂર એટલે શુ ?

જવાબ ૧૭ : એતેકાફ કરનાર માટે બે હાજતો બયાન થઈ છે, (૧) હાજતે શરઈ, (૨) હાજતે તબઈ. આ બન્ને હાજત માટે બહાર નિકળવાથી એતેકાફ દૂટતો નથી (એતેકાફમાં વાંધો આવતો નથી) તેને શરઈ ઉઝૂર કહેવામાં આવે છે. (૧) હાજતે શરઈ એ છે કે નમાઝે જુમ્આ માટે, અઝાન

આપવા વગેરે માટે મસ્જિદ ની હદ માંથી બહાર નિકળવુ, (૨) હાજતે તબઈ એ છે કે પેશાબ, પાખાના કે ગુસ્લ માટે મસ્જિદ ની હદ માંથી બહાર જવું. અગર જો આ કામો માટે સગવડ મસ્જિદ ની અંદર હોય તો બહાર જવાની રજા (ઈજાઝત) નથી.

સવાલ ૧૮ : જે માણસ એતેકાફ સુન્નાત માટે ગુરૂબે આફતાબ (સુર્યાસ્ત) પછી મસ્જિદમાં દાખલ થાય તો તેનો એતેકાફ કેવો ગણાશે ?

જવાબ ૧૮ : જે માણસ ગુરૂબે આફતાબ (સુર્યાસ્ત) પછી મસ્જિદમાં દાખલ થયો તેનો એતેકાફ સુન્નાત નહીં ગણાય તે નફિલ એતેકાફ ગણાશે.

સવાલ ૧૯ : મોઅતકિફ (એતેકાફ કરનાર) માટે પરદો બાંધવો જરૂરી બને છે ?

જવાબ ૧૯ : એતેકાફ કરનાર માટે પરદો જરૂરી નથી, પરદો એતેકાફ માટે કોઈ શર્ત નથી. પરંતુ ઈબાદતમાં એકાગ્રતા લાવવા માટે ધ્યાનસ્થ અવસ્થા પ્રાપ્ત કરવા માટે પરદો ઝરૂરી બની જાય છે. મોઅતકિફ ની કોઈ ખાસ નિશાની હોતી નથી, કોઈ અજાણી વ્યક્તિ ને શી રીતે ખબર પડે કે આ ભાઈ મોઅતકિફ છે કે નહીં ? પરદો નિશાની બને છે. બહારથી આવનાર મોઅતકિફનો અદબ જાળવે છે, તેને કોઈ ખલેલ

પહોંચાડતો નથી. બીજી વાત એ પણ છે કે પરદા વગર બેસવાથી મસ્જિદમાં અવાર-નવાર લોકો આવ-જાવ કરતા હોય છે, તેથી મોઅતકિફનું પણ ધ્યાન તેઓની તરફ જતુ હોય છે અને ઈબાદત માં ખલેલ પડતી હોય છે. જે ઔરત (સ્ત્રી) પોતાના મકાનમાં એતેકાફ કરે તેને પણ જો તકલીફ પડતી હોય તો ઘરમાં પરદો કરી શકે છે. કારણ કે એતેકાફનો અસલ મકસદ એ છે કે આ દુનિયાથી અલગ થઈને શાંત ચિત્તથી અલ્લાહ તઆલાની ઈબાદત કરવી. એટલે પરદો કરવાથી ફાયદો જરૂર છે.

સવાલ ૨૦ : શુ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ પણ પરદામાં એતેકાફ કરતા હતા ?

જવાબ ૨૦ : હાં ! હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી રદિયલ્લાહુ અન્હુથી રિવાયત છે કે હુઝૂરે રમઝાનમાં તુર્કી ખેમાં માં એતેકાફ કર્યો હતો. ખેમાં એટલે તંબુ જે એક પ્રકારનો પરદો જ ગણાય.

(મિશકાત શરીફ)

સવાલ ૨૧ : જે મોઅતકિફના ઘરેથી ખાવા માટે આપનાર ની સગવડ ના હોય તો મોઅતકિફ પોતે ઘરે જઈને ખાવાનું લઈ આવી શકે છે ?

જવાબ ૨૧ : હાં ! જે મોઅતકિફ માટે ખાવા માટે આપી જનાર કોઈ ન હોય તો તે પોતાના ઘરેથી ખાવાનું

લઈ આવે અને મસ્જિદમાં જ ખાય તેને ઘરે ખાવાની રજા (ઈજાઝત) નથી.

સવાલ ૨૨ : એતેકાફમાં યુપચાપ બેસી બહેવુ કે કાંઈ વાતચીત પણ કરવી જોઈએ કે નહીં ?

જવાબ ૨૨ : એતેકાફમાં ફક્ત યુપચાપ (ખામોશ) બેસી રહેવુ મકરૂહ છે. ઝરૂરી દીની-મઝહબી વાતો કરવી જોઈએ. શરઈ ઉઝરવાળી વસ્તુની જરૂરત હોય તો તેના માટે પણ બોલવું જોઈએ. હાં ! દુનિયાવી વાતો ન કરવી જોઈએ.

સવાલ ૨૩ : કેટલાક લોકો મોઅતકિફને મળવા, ખૈર-ખબર પૂછવા મસ્જિદમાં જતા હોય છે તો આવા લોકો સાથે વાતો કરવી યોગ્ય ગણાય ?

જવાબ ૨૩ : ખબર પૂછવા આવનારા લોકોને મોઅતકિફનો સમય બગાડવો ના જોઈએ. ઝરૂરતની વસ્તુ કોઈ કિતાબ, કપડા કે દવા વગેરે આપી તરત જ રવાના થઈ જવું જોઈએ. મોઅતકિફે પણ ઝરૂરત વિનાની વાતો કરવી જોઈએ નહીં.

સવાલ ૨૪ : કેટલાક લોકો એતેકાફમાં પણ અખબાર (સમાચાર પત્રો) મંગાવીને વાંચતા હોય છે, તો તેમ કરવુ યોગ્ય છે ?

જવાબ ૨૪ : એતેકાફ કરનાર અલ્લાહ તઆલાની રિઝા (પ્રસન્નતા) મેળવવા દુનિયાથી મોં ફેરવીને અલ્લાહ તઆલાની તરફ ધ્યાન લગાવે છે. દસ

દિવસ માટે દુનિયાદારી છોડી દે છે પછી તેને એતેકાફમાં દુનિયાની ખબરો જાણવાની શી જરૂર? ઈબાદતનો કિંમતી સમય આવા ફાલતુ કામમાં લગાડવો યોગ્ય નથી.

સવાલ ૨૫ : એતેકાફ કરવાથી સૌથી મોટો ફાયદો શું થાય છે ?

જવાબ ૨૫ : એતેકાફ કરવાથી મોટો ફાયદો એ થાય છે કે, દસ દિવસ સુધી મોઅતકિફ ગુનાહોથી પોતાની ઝાતને બચાવી લે છે એતેકાફના સમયગાળા દરમિયાન બંદો કે બંદી ફક્ત અને ફક્ત અલ્લાહ તઆલા અને તેના પ્યારા રસૂલ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમની ઈતાઅત (અનુસરણ) જ કરે છે. દરેક પ્રકારના ગુનાહથી દૂર રહે છે. બસ આજ સૌથી મોટો ફાયદો છે જેમાં કોઈ શંકા નથી.

સવાલ ૨૬ : સુન્નત એતેકાફ જે સુન્નતે કિફાયા છે તે ફક્ત રમઝાન શરીફમાં જ અને તે પણ છેલ્લા દસ દિવસમાં જ શા માટે કરવામાં આવે છે ?

જવાબ ૨૬ : રમઝાન શરીફ તમામ મહીનાઓનો સરદાર છે. તેની શાન અને અઝમતના જેટલા ગીત ગાઈએ તેટલા ઓછા છે. તેની ફઝીલત થી કિતાબો ભરેલી છે. આ મુબારક મહીનામાં એક અઝમતવાળી રાત આવે છે જેને લયલતુલ કદ્ર કે શબે કદ્ર તરીકે આપણે જાણીએ છીએ આ

રહમતવાળી, બરકતવાળી, મગ્ફિરતવાળી અને નજાત અપાવનારી રાતની શોધ કરવા માટે આદેશ આપવામાં આવ્યો છે. આપણા આકા સરદારે દો આલમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમનું ફરમાને આલીશાન છે કે “શબે કદ્રને રમઝાનમાં અંતિમ દસ દિવસમાં શોધો.” અને એમ પણ ફરમાવ્યું કે તે પણ અંતિમ દસ રાતોની તાક રાતો એટલે એકી સંખ્યાવાળી જેમ કે, ૨૧, ૨૩, ૨૫, ૨૭ અને ૨૯ ની ગણના થાય છે. આ તાક રાતોમાં એક રાત શબે કદ્રની જરૂર છે, તેને શોધો. રમઝાનના આખરી દસ દિવસમાં એતેકાફ કરનારને આ મુબારક રાત પ્રાપ્ત થઈ જ જાય છે, કારણ કે મોઅતકિફ દસ દિવસ અને રાત ફક્ત ઈબાદત માંજ પસાર કરે છે, એટલે સુન્નત એતેકાફ રમઝાન શરીફના છેલ્લા દસ દિવસોમાં કરવામાં આવે છે. જેથી મોઅતકિફને શબે કદ્ર નસીબ થાય.

સવાલ ૨૭ : એવા કયા કયા કામો છે, જેના કરવાથી એતેકાફ ટૂટી જાય છે ?

જવાબ ૨૭ : હઝરત આઈશા સિદ્દિકા રદિયલ્લાહુ અન્હા ફરમાવે છે કે મોઅતકિફ બીમારની ખબર કાઢવા જાય નહીં, જનાઝામાં જાય નહીં, કોઈપણ ઔરત (સ્ત્રી) નો સ્પર્શ કરે નહીં,

ઔરતથી મિલાપ પણ કરે નહીં, શરઈ ઉઝર વિના કદાપી બહાર નિકળે નહીં, નહીંતર એતેકાફ ટૂટી જશે. (મિશકાત શરીફ)

શરઈ જરૂરત માટે મોઅતકિફ બહાર જઈ શકે છે પણ જરૂરત પુરી થઈ જતા તરત જ પાછો આવી જાય, જો બહાર રોકાઈ જશે તો તેનો એતેકાફ ટૂટી જશે. (ફતાવા શામી)

સવાલ ૨૮ : કેટલાક નાના ગામડાઓમાં પેશ ઈમામ સાહેબ સિવાય જનાઝાની નમાઝ પઢાવી શકે તેવો બીજો કોઈ હોતો નથી હવે એવા ગામના પેશ ઈમામ ખુદ એતેકાફમાં હોય અને મૈયત થઈ જાય તો પેશ ઈમામ મસ્જિદની હદથી બહાર નિકળીને જનાઝાની નમાઝ પઢાવી શકે કે નહીં ?

જવાબ ૨૮ : આવા ગામના પેશ ઈમામ જ્યારે એતેકાફની નિયત કરે ત્યારે એવી પણ નિયત સાથે કરીલે કે અગર નમાઝે જનાઝા પઢાવવાની ઝરૂરત પડશે તો હું નમાઝે જનાઝા પઢાવવા માટે જઈશ તો એ પેશ ઈમામ જનાઝાની નમાઝ માટે બહાર આવી શકે છે.

સવાલ ૨૯ : કેટલાક મોઅતકિફ વુઝૂખાના, ગુસ્લખાના કે પેશાબખાના પર પોતાની ઝરૂરત પુરી કરવા જાય છે અને ત્યાં અન્ય સાથે વાતોમાં મશગૂલ બની જતા હોય છે તેમના માટે શું હુકમ છે ?

જવાબ ૨૯ : મોંતકિફ પોતાની ઝરૂરત પુરી થઈ જાય પછી ત્યાં રોકાવાથી એતેકાફ ટૂટી જશે વાતો કરવાથી ગુનેહગાર થાય છે. બહારવાળાઓ પણ મોંઅતકિફ થી વાતો ના કરે એ જ બેહતર છે.

સવાલ ૩૦ : અત્યારના સમયમાં લગભગ દરેક મસ્જિદમાં વુઝૂખાના (હૌજ) ગુસ્લખાના, પેશાબખાના, પાખાના, પેશ ઈમામનો હુજરો, મસ્જિદના સામાન માટેનો રૂમ. આવી સગવડો આજકાલ દરેક મસ્જિદમાં જોવા મળે છે. શું એવી જગ્યા એ પણ જવાથી એતેકાફ ટૂટી જાય છે ?

જવાબ ૩૦ : આ બધી જ સગવડો મસ્જિદની હદથી બહાર જ હોય છે. મસ્જિદમાં આવું બનાવવું કદી જાઈઝ નથી મસ્જિદની હદ કેટલી એ તો જ્યારે તે બની હોય ત્યારે નક્કી થતું હોય છે. એટલે તેના જે જાણકારો હોય તેમને જ તેની હદ ની બબર હોય મોંઅતકિફ શરઈ ઉઝૂર વિના મસ્જિદ ની હદથી બહાર જાય તો એતેકાફ ટૂટી જાય.

સવાલ ૩૧ : આજકાલ રમઝાન શરીફમાં લોકો મસ્જિદમાં જ રોઝા ઈફતાર કરતા હોય છે એટલે ખાય છે, પીએ છે, કેટલાક રોઝાદાર મસ્જિદમાં જ આડા પડીને સુઈ પણ જાય છે તેમના માટે શું હુકમ છે ?

જવાબ ૩૧ : મોંઅતકિફ સિવાય કોઈને પણ મસ્જિદમાં ખાવાની, પીવાની કે સુવાની રઝા (ઈજાઝત)

નથી. તેમ છતાં મસ્જિદમાં જ રોઝા ઈફતાર કરવા પડે તેમ હોય તો પહેલા આ પ્રમાણે “નવયતુ સુન્નતલ એતેકાફ” ની એતેકાફની નિયત કરીલે પછી થોડીક વાર તિલાવત, ઝિકરૂલ્લાહ કરીલે જેથી થોડાક સમયના એતેકાફનો પણ સવાબ મળી જાય અને મસ્જિદમાં રોઝા ઈફતાર કરી શકે, અગર કોઈપણ એતેકાફની નિયત વગર મસ્જિદમાં ખાશે-પીશે તે ગુનેહગાર થશે. મસ્જિદમાં દુનિયા ની વાતો કરનારની કબરમાં અંધકાર છવાઈ જશે, મસ્જિદનો અદબ અને એહતરામ કરવો બહુ જ સવાબથી ભરેલુ છે.

(હદીસ શરીફ)

સવાલ ૩૨ : એતેકાફ ની નિયત કેવી રીતે કરવી ?

જવાબ ૩૨ : સુન્નત એતેકાફ કરનારે રમઝાનુલ મુબારકની ૨૦મી તારીખે અસરની નમાઝ બાદ અને મગરિબ ની નમાઝ પહેલા દાખલ થઈ જવું અને આ પ્રમાણે નિયત કરવી, “બિસ્મિલ્લાહિ દખલ્તુ વ અલયહિ તવક્કલ્તુ વ નવયતુ સુન્નતલ એત-તિકાફ” (અર્થ : અલ્લાહ તઆલાના નામની સાથે હું દાખલ થયો અને અલ્લાહ તઆલાની ઝાત પર ભરોસો કર્યો અને મેં સુન્નત એતેકાફ નો ઈરાદો (નિયત) કર્યો.)

અને જ્યારે જ્યારે મસ્જિદમાં દાખલ થાવ તો અંગર થોડાક જ સમય પણ રોકાણ કરવું હોય તો “નવયતુ સુન્નતલ એર-તિકાફ” કહીને નિયત કરીલો જેથી જેટલો સમય (ટાઈમ) મસ્જિદમાં રોકાણો તેટલા સમયના એતેકાફનો સવાબ મળશે, ઈન્શાઅલ્લાહ !

સવાલ 33 : જે ઔરત (સ્ત્રી) એ પોતાના મકાનમાં એતેકાફ કર્યો હોય તે ઘરથી બહાર જઈ શકે છે ?

જવાબ 33 : એ ઔરત જે પોતાના મકાનમાં એતેકાફમાં છે, તે શરઈ ઉઝર વિના બહાર જઈ શક્તી નથી. શરઈ ઉઝર એટલે કુદરતી હાજત માટે જવુ, પણ હાજત પૂરી થઈ જતા તરત જ પાછી આવી જાય, જો જરા પણ વિલંબ (મોડુ) કરશે તો એતેકાફ ટૂટી જશે.

સવાલ 34 : મોઅતકિફને મસ્જિદની હદમાં ખાવા-પીવાની અને સુવાની છૂટ (ઈજાઝત) છે તો આમ કરવાથી મસ્જિદમાં ગંદકી થવાની પણ શક્યતા છે તો તે માટે કોણ જવાબદાર ગણાય ?

જવાબ 34 : મસ્જિદની પાકી-સાફી અને સ્વચ્છતા ની તમામ જવાબદારી મોઅતકિફની રહે છે તેને મસ્જિદની હદમાં ખાવા-પીવાની રજા (ઈજાઝત) જરૂર છે પણ એંઠવાડ, અનાજના દાણા, ફૂટના છીલતા, ખજૂરના ઠળિયા વગેરે તરત જ ઉપાડી લે અને

મસ્જિદની જગ્યાને સાફ કરી દે મોઅતકિફ આ બાબતે પૂરું ધ્યાન રાખે એ ખૂબ જરૂરી છે.

સવાલ ૩૫ : રમઝાનુલ મુબારકમાં કેટલાક લોકો રોઝાદારને ઈફતાર કરાવવા માટે દેગોમાં અને તપેલાઓમાં ખાવાનું મોકલતા હોય છે. આવા મૌકા પર મસ્જિદમાં ઘોંઘાટ પણ ખૂબ થાય છે. એંઠવાડ પણ પડે છે. ગંદકી ખૂબ થાય છે તો આવી ઈફતાર પાર્ટી કરવી કે કરાવવી જાઈઝ છે ?

જવાબ ૩૫ : આપણે આગળ જોઈ ગયા કે મોઅતકિફ સિવાય કોઈને પણ ખાવા-પીવા કે સુવાની રજા (ઈજાઝત) નથી રહી. વાત અગર મસ્જિદમાં જ ઈફતાર કરવાનો મૌકો છે તો એતેકાફની નિયત કરીલે અને કોઈપણ જાતનો ઘોંઘાટ (અવાજ) કર્યા વિના રોઝો ઈફતાર કરીને જલ્દી થી જલ્દી જગ્યાને પાક-સાફ કરીલે. જો ઘોંઘાટ કરવાથી કોઈને નમાઝમાં ખલેલ પડશે કે મસ્જિદ ગંદી રહેશે તો ઈફતાર કરનાર અને કરાવનાર બન્ને ગુનેહગાર બનશે.

સવાલ ૩૬ : જો કોઈ એતેકાફમાં મસ્જિદની અંદર એકલો જ છે રાતના સમયે તેને બીક (ડર) લાગે તો શું કોઈ બીજી વ્યક્તિ રાતના ટાઈમે તેની પાસે રહી શકે છે ?

જવાબ ૩૬ : એતેકાફમાં કોઈ એક જ મોઅતકિફ હોય અને રાતના સમયે જો તેને બીક (ડર) જેવું લાગતું

હોય તો તેની પાસે બીજો માણસ રાતે રહી શકે છે પણ તે માણસને નિકિલ એતેકાફની નિયત કરવી પડશે અને ઈબાદત કરતો રહે અને તેમ કરતા ઉંઘ આવી જાય તો સુઈ શકે છે, પણ દુનિયાની વાતો કરવી સખ્ત મના છે.

સવાલ ૩૭ : એતેકાફમાં રોઝા રાખવા ફર્જ છે. સુન્નત એતેકાફ રમઝાનમાં કરવામાં આવે છે. એ વખતે એતેકાફ માં કયા રોઝા કરવાના, સુન્નત એતેકાફના કે રમઝાનના ?

જવાબ ૩૭ : વાજિબ એતેકાફ માણસ રમઝાન સિવાય જ્યારે ચાહે ત્યારે કરી શકે છે. પણ સુન્નત એતેકાફ રમઝાન માંજ થાય છે, રમઝાનના રોઝા ફર્જ છે, માટે રમઝાનમાં એતેકાફ કરનારને રમઝાન ના રોઝા જ કાફી છે પુરતા છે.

સવાલ ૩૮ : મોઅતકિફ એવી મસ્જિદમાં છે જ્યાં ફક્ત પાંચ ટાઈમ નમાઝ બા જમાઅત થાય છે પણ જુમ્આ ની નમાઝ થતી નથી તો શુ જુમ્આ અદા કરવા જ્યાં જુમ્આની નમાઝ થતી હોય તેવી મસ્જિદમાં મોતકિફ જઈ શકે છે ?

જવાબ ૩૮ : હાં! મોઅતકિફ જુમ્આની નમાઝ અદા કરવા માટે અન્ય મસ્જિદમાં જઈ શકે છે અને જેવી નમાઝ પુરી થાય કે તરત જ મોડુ કર્યા વિના પાછો આવી જાય. બીજા કોઈ કામ્અરથે રોકાશે તો એતેકાફ ટૂટી જશે.

સવાલ ૩૯ : સાવ અભણ, ઉર્દૂ-અરબી થી અજાણ, નમાઝ વગેરે મસ્અલા થી સાવ બે-ખબર વ્યક્તિ અગર એતેકાફ કરે તો તેણે શું કરવુ જોઈએ ?

જવાબ ૩૯ : સાવ અજાણ, બે-ખબર વ્યક્તિ સમયસર ઈમામની પાછળ નમાઝ અદા કરે, તૌબા અસ્તગફાર કરે, દુરુદ શરીફ ખૂબ પઢે, ગુજરાતી આવડતુ હોય તો ગુજરાતી દીની કિતાબો વાંચે, બધાને માટે દુઆએ ખૈર કરે.

સવાલ ૪૦ : શું મોઅતકિફને એતેકાફમાં પરદાની અંદર એકાંત દરમિયાન પોતાની કબરની યાદ આવે છે તે સાચુ છે ?

જવાબ ૪૦ : દરેક મોતકિફને કબરની યાદ અને તેનો એહસાસ (અનૂભુતિ) થાય એ શક્ય નથી, પણ કેટલાક એહલે તરીકત, અલ્લાહવાળા બુઝુર્ગોનું કહેવુ છે કે એતેકાફમાં માણસ પોતાની કબરની યાદમાં ગુમ થઈ જાય છે જેમ કે એતેકાફમાં પરદામાં તે એકલો છે કાલે તે પોતાની કબરમાં પણ એકલો જ હશે. જેમ આજે ઘરબાર, બીવી બચ્ચા, કારોબાર અને દુનિયાને ત્યાગીને એતેકાફમાં આવી ગયો છે તેમ કાલે મૌત પછી બધુ જ છુટી જવાનું છે અને દુનિયાથી કોઈ સંબંધ રહેતો નથી તેમ મોઅતકિફ પણ એક એવો જ એહસાસ

અનુભવે છે ખરેખર આ સ્થિતિનું નિર્માણ થાય
એ તો બહુ જ સારી વાત છે. એટલે જ એહલે
તરીકત એતેકાફ માટે પરદા ને જરૂરી સમજે છે.

અલ્લાહ તઆલા જ બેહતર જાણકાર છે.

માહે રમઝાં આ ગયા

રહમતોં કી બારિશોંકા સારા સામાં આ ગયા
મોમિનોંકી બખ્શિશોં કા માહે રમઝાં આ ગયા
રહમતે હેં બરકતે હેં મગ્ફિરત કી હે બહાર
યા'ની રમઝાનુલ મુબારક પ્યારા મેહમાં આ ગયા
બારહવીં તારીખ થી માહે રબીઉન્નૂર થા
આમિનાબીબી કે ઘરમેં જાને જાનાં આ ગયા
હઝરતે આદમસે ઈસા સબ નબી આતે રહે
આખરી બનકર નબી મેહબૂબે રહમાં આ ગયા
પેહલી રમઝાંકો પળહો મીલાદ ગૌષે પાકકી
પીરે પીરાં મીરે મીરાં શાહે જીલાં આ ગયા
શાહે બલ્ખી, શાહે સિમના, શાહે સમરકંદને
હર હુકૂમત છોળદી, જબ હુકૂમે યઝદાં આ ગયા
શુક હે અલ્લાહ કા રમઝાં મિલા હમકો “મુહિબ”
સબ ગુનહગારોં કી બ્રખ્શિશ કા યે સામાં આ ગયા

रुहपरवर कू-अकू है निकडते माडे सियाम
 जल्वा अइसां थारसू है, तलअते माडे सियाम
 प्वाने नेअमत है षिछा, उरजा सिखाअे आम है
 लेनेवाले ले रहे हैं, अरकते माडे सियाम

लयलतुल कद्रनी कुञ्जिलत
 व ँभाहत कुरआन अने
 हदीसनी रोशनी मां

अथ सोनेवाले जग जरा
 तकदीर अदलनेवाली है
 कर अपने गुनाहों से तौआ
 रहमत अरसनेवाली है

भूगरे रोजा मुसलमानों को अनाह्द या रअ
 लयलतुल कद्र के अनवार दिआह्द या रअ

लुटो अरकते ँस रातकी ँमां वालो
 उकक तआंलां की ँभाहत करो कुरआं वालो

साल अरमें मोहतरम राते हैं थूं तो अे-शुमार
 लयलतुल कद्र की रात तौ, रमआनकी भी जान है

શબે કદ્ર ની શાન

શબે કદ્રની મહાનતા બુઝુર્ગી અને ફઝીલતો અપરંપાર છે. અલ્લાહ તઆલાએ આ રાતનું નામ લયલતુલ કદ્ર રાખ્યું છે. જેનો અર્થ થાય છે અઝમત અને બરકતવાળી રાત આ રાત માટે કુરઆની મજીદ માં સૂરતુલ કદ્ર નાઝિલ કરી છે. આ એ જ રાત છે જેમાં આખું કુરઆન નાઝિલ થયું હતું હુઝૂર સરકારે દો આલમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ નો ઈર્શાદ છે કે આ મહીના (રમઝાન) માં એક રાત એવી છે જે હજાર મહીના ઓથી બેહતર શ્રેષ્ઠ છે. એનો અર્થ એ થાય છે કે આ એક રાતની ઈબાદત ૧૦૦૦ મહીના ની ઈબાદત જેટલી ગણાય છે એટલે ૮૩ વર્ષ અને ૪ મહીના ની ઈબાદત જેટલો સવાબ મળે છે.

લયલતુલ કદ્ર ક્યારે ?

અલ્લાહ તઆલાના પ્યારા રસૂલ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમે ફરમાવ્યું કે રમઝાનના આખરી (છેલ્લા) દસ દિવસોની તાક (એકી) રાતો એટલે ૨૧, ૨૩, ૨૫, ૨૭ અને ૨૯ મીની રાતમાં લયલતુલ કદ્ર એટલે શબે કદ્રની શોધ કરો.

લયલતુલ કદ્ર છુપી કેમ ?

જેમ અલ્લાહ તઆલાના નેક બંદાઓમાં વલીઅલ્લાહ છુપાયેલા છે, જેમ કુરઆને પાક માં ઈસ્મે આઝમ છુપાયેલું છે. જેમ જુમ્હાના દિવસમાં દુઆ કુબૂલ થનારી ઘડી (ક્ષણ) છુપાયેલી છે તેમ રમઝાન શરીફની આખરી દસ રાતોમાં લયલતુલ કદ્ર પણ છુપાયેલી છે.

ઉપરોક્ત બાબતને ધુપી રાખવા પાછળ તેમનો દરજ્જો-મરતબો જાળવી રાખવાનો છે.

જો વલીઅલ્લાહ ઝાહેર થઈ જાય તો અલ્લાહના નેક બંદાઓ જેમને લોકો વલી સમઝીને ઈઝ્ઝત કરતા હોય છે, ખિદમત કરતા હોય છે તે ના કરે.

કુરઆનની કઈ આયતમાં ઈસ્મે આ'ઝમ છે તે અગર ઝાહેર થઈ જાય તો બાકી ની બીજી આયતોની કઈ કદર ના રહે.

જો જુમ્આના દિવસે કઈ ઘડીમાં દુઆ કુબૂલ થાય છે તે ઝાહેર થઈ જાય તો બાકીના સમય નો કોઈ મરતબો જ ના રહે.

અને રમઝાનની કઈ રાતમાં લયલતુલ કદ્ર છે તે જાહેર થઈ જાય તો રમઝાનની બાકી ની રાતોની કોઈ શાન કે અઝમત ના રહે એટલા માટે જ અલ્લાહ તઆલાએ કદ્રની રાત પર પરદો રાખીને તેની મહાન શાન, અઝમત અને મહત્વતાને જાળવી રાખી છે.

કેટલાક બુઝુર્ગોનું કહેવું છે કે ૨૭મી રાત કદ્રની હોઈ શકે છે.

લયલતુલ કદ્ર ની ઓળખ

આ મુબારક રાતમાં આકાશ સ્વચ્છ હોય છે, પ્રકાશિત હોય છે, આ રાતમાં ન વધારે ઠંડી કે ન વધારે ગરમી હોય છે, આ રાત પછી જે સુર્ય ઉગે છે તે ચંદ્રની જેમ શિતળ (ઠંડો) હોય છે, આ રાતમાં સમુદ્ર (સાગર) નું પાણી મીઠું બની જાય છે, આ રાતમાં કુતરા કે ગધેડાની અવાજ સંભળાતી નથી.

(તફસીરે અઝીઝી)

“મઝાહિરે હક્ક” નામની કિતાબમાં છે કે લયલતુલ કદ્રમાં જ ફરિશ્તાઓને પૈદા કર્યા. હઝરત આદમ (અલયહિસ્સલામ) ના જિસ્મ માટે માટીનું પીંડ આ રાતમાં તૈયાર કરવામાં આવ્યું આ મુબારક રાત માંજ જન્મતમાં ઝડ રોપવામાં આપ્યા.

દુરે મન્સુર નામની કિતાબમાં છે કે આ રાત માંજ હઝરત ઈસા (અલયહિસ્સલામ) ને આસ્માન પર ઉઠાવી લેવામાં આવ્યા. અને આ રાત માંજ બની ઈસરાઈલની તૌબા કુબૂલ થઈ હતી.

લયલતુલ કદ્રમાં આસ્માનના દરવાજા ખોલી નાખવામાં આવે છે. ગુરૂબે આફતાબ (સુર્યાસ્ત) થી તુલૂએ આફતાબ (સુર્યોદય) સુધી અન્વારે ઈલાહીની વર્ષા થાય છે. આ રાત ખૂબીઓ, રહમતો, બરકતો અને બે-શુમાર ફઝીલતો થી ભરપુર આ લયલતુલ કદ્ર છે.

હદીસ શરીફમાં છે કે આ રાતમાં હઝરત ઝિબ્રઈલ (અલયહિસ્સલામ) ફરિશ્તાઓની જમાઅત સાથે ધરતી પર ઉતરે છે. આ રાતમાં જે લોકો ઈબાદતમાં પ્રવૃત્ત હોય છે તેમને સલામ કરે છે અને મુસાફો પણ કરે છે. અને તેમના હક્ક માં દુઆએ ખૈર ફરમાવે છે. પરંતુ આ ફરિશ્તાઓ તેમના ઘરમાં દાખલ થતા નથી જે શરાબ (દારૂ) પીતા હોય, સુવ્વરનું ગોશ્ત ખાતા હોય અને સગા-વ્હાલા થી સંબંધ તોડી નાખતા હોય તેમને આ સલામનો લાભ મળતો નથી. (હાય ! અફસોસ)

લયલતુલ કદ્રની સૌથી મોટી ફઝીલત એ છે કે આ મુબારક રાતમાં અલ્લાહ તઆલા ની આખરી કિતાબ “કુરઆને કરીમ” લૌહે મેહફૂઝ પરથી એક સાથે પ્રથમ આસ્માન પર ઉતારી દેવામાં આવ્યું અને ત્યાંથી થોડું થોડું ૨૩ વર્ષમાં દુનિયા પર આવ્યું.

આ મુબારક રાતમાં હઝરત જિબ્રઈલ (અલયહિસ્સલામ) જ્યારે દુનિયામાં તશરીફ લાવે છે ત્યારે જન્નતમાંથી ચાર ઝંડા પોતાની સાથે લાવે છે. તેમાંથી એક મક્કાએ મોઅઝ્ઝમા માં કાબા શરીફ ઉપર લગાવે છે. બીજો મદીનાએ મુનવ્વરા મેં ગુંબદે ખઝરા પર લગાવે છે ત્રીજો પેલેસ્ટાઈનમાં મસ્જિદે અકસા પર લગાવે છે અને ચોથો તૂરે સીના (પહાડ) પર લગાવી દેવામાં આવે છે. લહેરાવી દેવામાં આવે છે. (ગુનિયતુત્તાલિબીન)

લયલતુલ કદ્રમાં એ મકાનમાં રહમત ના ફરિશ્તા દાખલ થતા નથી જે ઘરમાં ખૂત (મુર્તી) હોય. જાનદારની તસ્વીર હોય, જેમાં શરાબ કે શરાબ પીનાર હોય અને જે મકાનમાં કુતરો હોય, એવી સ્ત્રી કે પુરુષ જેમના પર ગુસ્લ કરવું ફર્જ થઈ ગયું હોય પણ ગુસ્લ ના કર્યું હોય અને વિના કારણે જેમણે સગા-બહાલા થી સંબંધ કાપી નાખ્યા તેવા મકાનમાં આ મુબારક રાતમાં પણ ફરિશ્તા આવતા નથી. (હાય ! અફસોસ ! આ કેવી બદનસીબી કેહવાય !) (ગરાએબુલ કુરઆન)

ભાઈઓ તથા બહેનો ! લયલતુલ કદ્ર કેવી મહાન અઝમત વાળી રાત છે આ રાતમાં અગર આપના મકાનમાં

આવી કોઈ વસ્તુ હોય તો તેને જલ્દીથી દૂર કરો અને ઘરને પાક-સાફ બનાવો. તમે પણ જલ્દીથી ગુસ્લ કરી પાક-સાફ કપડા પહેરો, અત્તર લગાવો, ઘરમાં પણ ખુશ્બુ કરો, સારી ખુશ્બુવાળી અગરબત્તી કે લોબાન કરો, જે સુન્નત પણ છે. ખુશ્બુ થી ફરિશ્તા ખુશ થાય છે.

લયલતુલ કદ્રની ઈબાદત

- ★ આપણા આકા મોહસિને આ'ઝમ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમે ફરમાવ્યુ કે જે શખ્સ લયલતુલ કદ્રમાં જાગતો રહ્યો અને ઈબાદત કરતો રહ્યો તે મારી સાથે જન્નતમાં દાખલ થશે.
- ★ લયલતુલ કદ્રની રાતમાં સવાબની નિયતથી કયામ કરે (નમાઝ પઢે) તેના આગલા-પાછલા તમામ ગુનાહ મુઆફ કરી દેવામાં આવે છે.
- ★ લયલતુલ કદ્રમાં એક આયત પઢવી, બીજા દિવસોમાં આખુ કુરઆન પઢવા બરાબર છે.
- ★ લયલતુલ કદ્રમાં નમાઝ પઢનાર ને તેની રકાતનાં બદલામાં જન્નતમાં મોતી, યાકૂત, ઝબરજદ અને લૂઅલૂઅ નું એક મકાન મળશે.
- ★ લયલતુલ કદ્રમાં જેણે ફક્ત ત્રણ વખત “લા ઇલા-હ ઇલ્લલ્લાહુ મુહમ્મદુર રસૂલુલ્લાહ” પઢી લીધુ તેને મુઆફ કરી દેવામાં આવે છે. પેહલી વખત પઢવાથી અલ્લાહ તઆલા તેની મગ્ફિરત કરી દે છે, બીજી

વખત પઢવાથી તેને જહન્નમથી મુક્તિ આપી દેવામાં આવે છે અને ત્રીજી વખત પઢે તો તેને જન્નતમાં દાખલ કરી દેવામાં આવે છે.

★ મૌલાએ કાયનાત શેરે ખુદા હઝરત અલી કર્મલ્લાહુ વજહહુલ કરીમ નો ઈરશાદ છે કે જે માણસ લયલતુલ કદ્રમાં ઈશાની નમાઝ પછી સૂરએ કદ્ર (ઈન્ના અન્નલ્ના) સાત વખત પઢશે તો અલ્લાહ તઆલા તેને બલાઓથી સુરક્ષિત રાખશે અને ૭૦ હજાર ફરિશ્તાઓ તેના માટે જન્નતની દુઆ માંગશે અને આખી રાત ઈબાદત કરનારને ૨૭ હજાર વર્ષની ઈબાદત નો સવાબ મળશે. ઈન્શાઅલ્લાહ...

★ ઉમ્મુલ મુર-મિનીન હઝરત આઈશા સિદ્દિકા રદિયલ્લાહુ અન્હાએ હુઝૂર પુરનૂર આકા સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ થી પુછ્યુ કે, જો હું લયલતુલ કદ્રને પામુ (મેળવુ) તો એ રાતમાં શુ કરુ ? તો જવાબમાં ફરમાવ્યુ કે, અય આઈશા આ વઝીફો આ રાતમાં ખૂબ પઢો, “અલ્લાહુમ્મ ઇન્ન-ક અફુવ્વુન તુહિબ્બુલ અફ્વ ફર-ફુ અન્ની યા ગફૂરુ યા ગફૂરુ યા ગફૂર.”

લયલતુલ કદ્ર ના નવાહિલ

★ ૨ રકાત એવી રીતે અદા કરે કે દરેક રકાતમાં “અલ હમ્દુ” પછી “ઈન્ના અન્નલ્ના” એક વખત અને “કુલ હુવલ્લાહ” ૧૦૦ વખત પઢી સલામ ફેરવીને ૧૦૦

વખત દુરુદ શરીફ પઢે મોટો સવાબ છે.

- ★ ૪ રકાત એ રીતે પઢે કે “અલ હમ્દુ” પછી દરેક રકાતમાં “ઈન્ના અન્નલ્લા” એક વખત અને “કુલ હુવલ્લાહ” ૨૭ વખત પઢે. તમામ ગુનાહ મુઆફ થશે જન્નતમાં ઉચ્ચ દરજ્જો મળશે.
- ★ ૪ રકાત એવી રીતે પઢે કે “અલ હમ્દુ” પછી “ઈન્ના અન્નલ્લા” ૩ વખત પઢે “કુલ હુવલ્લાહ” ૧૭ વખત પઢે પઢનારની સકરાત આસાન થશે કબરનો અઝાબ દૂર થશે.
- ★ ૧૦૦ રકાત પઢે, “અલ હમ્દુ” પછી “ઈન્ના અન્નલ્લા” ૩ વખત પઢે, “કુલ હુવલ્લાહ” ૧૦ વખત પઢે તો પઢનાર માટે જન્નતમાં મહેલ તૈયાર કરવામાં આવે છે.
- ★ ૪ રકાત એવી રીતે પઢે કે “અલ હમ્દુ” પછી “ઈન્ના અન્નલ્લા” ૩ વખત પછી “કુલ હુવલ્લાહ” ૫૦ વખત પઢી નમાંઝ પુરી કરીને સજદામાં જઈ એક વખત “સુબ્હાનલ્લાહિ વલ હમ્દુ લિલ્લાહિ વલા ઈલાહ-હ ઈલ્લલ્લાહુ વલ્લાહુ અકબર” પઢી જે દુઆ માંગશે કુબૂલ થશે. ગુનાહ મુઆફ થશે.
- ★ ૨ રકાત એવી રીતે પઢે કે “અલ હમ્દુ” પછી “ઈન્ના અન્નલ્લા” એક વખત અને “કુલ હુવલ્લાહ” ૩ વખત પઢે તો પઢનારને શબે કબરનો સવાબ મળશે, રોઝીમાં બરકત થશે.

- ★ ૨ રકાત એવી રીતે પઢે કે “અલ હમ્દુ” પછી “ઈન્ના અન્નલ્લા” ૭ વખત પઢે પછી “કુલ હુવલ્લાહ” ૭ વખત પઢે. નમાઝ પછી “અસ્તગફાર” અને “દુરુદ શરીફ” પઢે આ નમાઝ પઢનારના માં-બાપ ના ગુનાહ મુઆફ કરી દેવામાં આવશે.
- ★ સુબ્હે સાદિકથી પહેલા ૪ રકાત એવી રીતે પઢે કે “અલ હમ્દુ” પછી “ઈન્ના અન્નલ્લા” ના ૩ વખત પઢે. “કુલ હુવલ્લાહ” ૩ વખત પઢે નમાઝ પુરી કરીને સજ્દામાં ૪૧ વખત “સુબ્હાનલ્લાહ” પઢીને સજ્દામાં દુઆ માંગે ઈન્શાઅલ્લાહ કુબૂલ થશે.
- ★ દરેક નિફિલ નમાઝ ૨-૨ રકાતની નિયત થી જ પઢાય છે. (બે-બે રકાતે સલામ ફેરવો)
- ★ લયલતુલ કદ્રમાં વધુથી વધુ સમય ઈબાદતમાં પસાર કરો. કુરઆને પાકની તિલાવત, દુરુદ શરીફ, કલ્મએ તય્યિબ, તૌબા અસ્તગફાર પઢતા રહેવું જોઈએ અલ્લાહ તઆલા અમો સહુને અમલની તૌફીક અતા કરે, આમીન.

રોઝા-એ-કદ્ર ક્યારે ?

- ★ લયલતુલ કદ્રના બીજા દિવસે જે રોઝો થાય છે. તે રોઝા-એ-કદ્ર ગણાય છે. જેમ કદ્રની રાતની ફઝીલત છે તેમ કદ્રના દિવસની પણ ફઝીલત છે. આ દિવસે પણ ઈબાદત વધારે પ્રમાણમાં કરવી જોઈએ. હઝરત અલ્લામા ઈબ્ને

હજર મક્કી રહમતુલ્લાહ અલયહિ ફરમાવે છે કે જે લોકો આગલી રાત્રે ઉજાગરો કરીને જાગ્યા હોય તે બીજા દિવસે ઉંઘવામાં પસાર ના કરે. જેમ રાતની કદર કરી તેમ દિવસની પણ કદર કરીને તેમાં પણ બંદગી કરવી ઝરૂરી બને છે. (મિશકાત શરીફ)

- ★ શબ્દે કદ્રમાં જેમ દુઆ કુબૂલ થાય છે. તેમ રોઝા-એ-કદ્ર માં પણ દુઆ કુબૂલ થાય છે. જો કોઈ કારણસર તમે શબ્દે કદ્રમાં ઈબાદત ના કરી શક્યા હો તો રોઝા-એ-કદ્ર માં બીજા દિવસે ઈબાદત કરી લેવી જોઈએ. (તહતાવી)
- ★ રોઝા-એ-કદ્રનો અમલ લયલતુલ કદ્રના અમલની બરાબર છે. (દુરે મન્સૂર)
- ★ રોઝા-એ-કદ્ર પણ ઘણો જ બરકતવાળો દિવસ છે. ફક્ત ઉંઘવામાં આરામ માં જ પસાર કરવાથી તેની ને'મતોથી મહેરૂમ થઈ જવું મોટી ગફલત ગણાશે.

તરાવીહ ની તરબીહ

તરાવીહની નમાઝ સુન્નત છે, ઉમ્મતે મુહમ્મદિયા માટે અનમોલ ને'મત છે. આ ઈબાદતનો લાભ વર્ષમાં એક જ વખત ફક્ત રમઝાનુલ મુબારકમાં જ મળે છે માટે દરેક મર્દ (પુરુષ) તરાવીહની નમાઝ મસ્જિદમાં અદા કરે અને ઔરત (સ્ત્રી) ઘરમાં અદા કરે પોતાના ઘરના તમામ સભ્યોને તરાવીહ અદા કરવાની ખાસ તાકીદ કરો. બહેનો-દિકરીઓ પણ ઘરમાં અદા કરે આળસ ના કરે જે મર્દ બીમાર, અપંગ કે શરઈ ઉઝૂર હોય તો તે ઘરમાં

અદા કરે. શક્ય હોય તો એ ઈમામ ની પાછળ તરાવીહ અદા કરો જે હાફિઝ હોય અને તરાવીહમાં કુરઆન ખતમ કરતા હોય તો સૌથી બેહતર છે. અગર ઈમામ હાફિઝ નથી તો પછી જે ઈમામ હોય તેમની પાછળ પાબંદીથી જમાઅત સાથે અદા કરો, અલ્લાહ તઆલા સૌને નેક તૌફીક અતા કરે, આમીન.

દર ચાર રકાત પછી થોડી વાર બેસવું “તરવીહા” કહે છે. ચાર રકાત પઠી શકાય તેટલી વાર બેસવું “મુસ્તહબ” છે. તેટલા સમયમાં ચાહે તિલાવત કરો, કલ્મો પઠો “દુરૂદ શરીફ” પઠો, અથવા આ પ્રમાણેની તસ્બીહાત પઠો.

તસ્બીહ

૧. પેહલી ચાર રકાત પઠી પઠો,

અશહદુ અલ્લા ઇલા-હ ઇલ્લલ્લાહુ વ અશહદુ અન્ના મુહમ્મદન અબ્દુહૂ વ રસૂલુહ.

૨. બીજી ચાર રકાત પછી પઠો,

અલ્લાહુમ્મ સલ્લિ અલા સચ્ચિદિના મુહમ્મદિં વ અલા આલિ સચ્ચિદિના મુહમ્મદિં વ અસ્હાબિહી વ બારીક વ સલ્લિમ.

૩. ત્રીજી ચાર રકાત પછી પઠો,

સુબ્હાનલ્લાહિ વલ હમ્દુ લિલ્લાહિ વલા ઇલા-હ ઇલ્લલ્લાહુ વલ્લાહુ અકબર વલા હવ્લા વલા કુવ્વ-ત ઇલ્લા બિલ્લાહિલ અલિચ્ચિલ અમ્મીમ.

૪. ચોથી ચાર રકાત પછી પઠો,
 સુબ્હાનલ્લાહિ વ બિ-હમ્દિહી, સુબ્હાનલ્લાહિલ
 અલિય્ચિલ અમીમ વલ હમ્દિહી અસ્તગફિરલ્લાહ,
 અસ્તગફિરલ્લાહ રબ્બી મિન કુલ્લિ ઝમ્બિંવ્ વ
 ખતિઅતિંવ્ વ અતૂબુ ઇલયહ.

૫. પાંચવી ચાર રકાત પછી પઠો,
 અસ્તગફિરલ્લાહ, અસ્તગફિરલ્લાહુલ્લમી લા ઇલા-હ
 ઇલ્લા હુવલ હય્યુલ કય્યૂમ, ગફિરૂમ્ મુનૂબ, સત્તારલ
 ઉયૂબ, અલ્લામુલ ગુયૂબ, કશ્શાકુલ કુરૂબિ યા
 મુકલ્લિબિલ કુલૂબ વલ અઠ્સારિ વ અતૂબુ ઇલયહ.

★ અથવા દર ચાર રકાત પછી પઠો,

તરાવીહ કી દુઆ :

સુબ્હા-ન ઝિલ મુલ્કિ વલ મ-લકુત. સુબ્હા-ન ઝિલ
 ઇમ્મતિ વલ્ અમ્મતિ વલ્ હય્બતિ વલ્ કુદરતિ
 વલ કિફ્રિયાઈ વલ્ જ-બરૂત. સુબ્હાનલ્ મલિકિલ્
 હય્યિલ્લમી લા યનામુ વલા યમૂતુ સુબ્બૂહુન્ કુદ્દુસુન
 રબ્બુના વ રબ્બુલ્ મલાઈકતિ વરૂહ. અલ્લાહુમ્મ
 અજિરના મિનન્નાર. યા મુજૂરૂ યા મુજૂરૂ યા મુજૂર.

★ સૂરએ ફાતિહા :

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ આ-લમીન ૦ અર-રહમા
 નિર્હીમ ૦ માલિકી યવ-મિદ-દીન ૦ ઇય્યા-ક
 નર-બુદૂ વ ઇય્યાકા નસ્તઈન ૦ ઇહ્દિનસ્સિરાતલ
 મુસ્તકીમ ૦ સિરાતલ્ લમીના અન્અમ્તા અલયહીમ ૦

. ગયરિલ મગ્દૂબી અલયહિમ વલદ-દાલ્લીન ૦

★ સૂરએ કદ્ર :

બિસ્મિલ્લા હિરહમા નિરહીમ ૦

ઇબ્ના અબ્બાહુ ફી લય્-લતિલ કદ્રિ ૦ વમા

અદરા-ક મા લય્-લતુલ કદ્ર ૦ લય્-લતુલ કદ્રિ

ખયુરુમ્ મિન્ અલ્ફિ શહર ૦ તનમ્-મલુલ્ મલાઇ-કતુ

વર્-રૂહુ ફીલા બિ-ઇમ્નિ રબ્બિહિમ મિન કુલ્લિ

અમ્ ૦ સલામુન હિ-ય હત્તા મલ્લઇલ ફજર ૦

★ સૂરએ ઈખ્લાસ :

બિસ્મિલ્લા હિરહમા નિરહીમ ૦

કુલ હુવલ્લાહુ અહદ ૦ અલ્લાહુસ્ સમદ ૦ લમ

યલિદ્ વ લમ યૂલદ્ ૦ વ લમ યકુલ્ લહૂ કુકુવન

અહદ ૦

★ સેહરી વખતની નિચ્યત :

નવયતુ અન અસૂમુ ગદન લિલ્લાહિ તઆલા મિમ

ફરઝિ શહરિ રમઝાન.

★ ઈફતાર પછીની દુઆ :

અલ્લાહુમ્મ લ-ક સુમ્તુ વ બિ-ક આમન્તુ વ અલયક

તવક્કલ્તુ વ અલા રિઝ્કિ-ક અફતર્તુ ફતકબ્બલ

મિન્ની.

રમઝાનુલ મુબારક માં આટલુ જરૂર કરો

★ દિવસ દરમિયાન વુઝૂની હાલતમાં રહેવા પ્રયત્ન કરો,

રાત્રે વુઝૂ કરીને સુઓ.

- ★ દરેક નમાઝને સમયસર અને જમાઅતની સાથે જ અદા કરો.
- ★ ઈશ્રાક, ચાશત, અવ્વાબીન અને તહજજુદ પણ અદા કરતા રહો.
- ★ નમાઝે તરાવીહ મસ્જિદમાં જ અદા કરો અનિવાર્ય સંજોગોમાં જ ઘરમાં પઢો ઔરતો (સ્ત્રી)એ પણ તરાવીહ પઢવાની જ છે પણ તે ઘરમાં અને શક્ય તેટલા પરદામાં જ નમાઝ અદા કરે.
- ★ રમઝાન શરીફમાં ઓછામાં ઓછા એક વખત તો કુરઆન શરીફ જરૂર ખતમ કરો અગર પઢતા ના આવડતુ હોય તો બીજાને તકલીફ ના થાય તે પ્રમાણે કેસેટ થી સાંભળો.
- ★ રમઝાન શરીફમાં વધુ થી વધુ પ્રમાણમાં દુરુદે પાક પઢતા રહો કારણ કે આ બરકતવંતા મહીના માં એક વખત દુરુદ શરીફ પઢવાનો સવાબ એક લાખ વખત દુરુદ શરીફ પઢવા બરાબર ગણાય છે.
- ★ રમઝાનુલ મુબારકમાં દુઆ માંગવામાં કોઈ કસર ના રાખો, ખાસ કરીને ઈફતાર થી પહેલા અને તહજજુદ પઢ્યા પછી દુઆ જરૂર માંગે એ દુઆ રદ થતી નથી ઈન્શાઅલ્લાહ.
- ★ રમઝાન શરીફમાં ખેરાત અને સદકો પુષ્કળ પ્રમાણ માં આપો આમ કરનારની રોઝીમાં ખૂબ બરકત થઈ જાય છે.

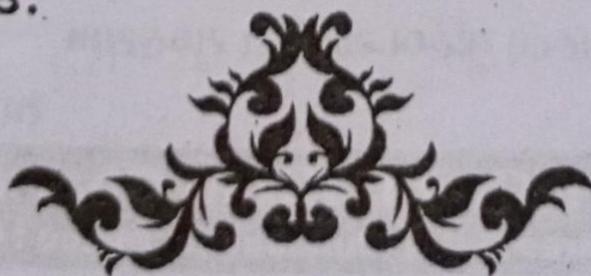
★ રમઝાન શરીફમાં લડાઈ, ઝઘડા, ટંટા, ફિત્ના, ગુસ્સો ના કરો ફસાદ થી બચતા રહો, આ સબ્ર કરવાનો, મહીનો છે સબ્રથી કામલો, જીભને ગાળ, ગીબત નિંદાથી બચાવો, જૂઠથી બચો, ઈર્ષા, અદેબાઈ, કીના અને કપટથી બચો, રોઝાના અસલ હેતુને પ્રાપ્ત કરવા ઈબાદતમાં લાગી જવું જોઈએ.

અલ્લાહ તઆલા અમલ ની તૌફીક અદા કરે, આમીન...

★ મરિજ્જમાં દાખલ થતી વખતની દુઆ :
અલ્લાહુમ્મફતહલી અબ્વા-બ રહમતિક.

★ એતેકાફ ની નિચ્યત :
બિસ્મિલ્લાહિ દખલ્તુ વ અલયહિ તવક્કલ્તુ વ તવય્તુ સુન્નતલ એર-તિકાફ.

★ મરિજ્જમાં થી બહાર નિકળતી વખતે પઢવાની દુઆ :
અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અસ્અલુ-ક મિન ફદ્લિ-ક વ રહમતિક.

સલામે હબીબે ખુદા

અસ્સલામ અસ્સલામ યા હબીબે ખુદા
અસ્સલામ અસ્સલામ યા શફીઉલ વરા

અસ્સલામ...

આમેના-બી કે ઘરમે જબ આએ નબી
અર્શે આઝમસે ઉતરે ફરિશ્તે સભી
બા-અહબ પઠ્ઠતે થે યા નબી યા નબી-

અસ્સલામ...

શબે અસરામે જબ બન ગએ આપ
બન ગએ મુક્તદી અમ્બિયા ફિર તમામ
આપકો રબને બખ્શા યે આ'લા મકામ

અસ્સલામ...

ઘક ઘશારા કિયા, ફૂબા સૂરજ ફિરા
એક ઉંગલી ઉઠી, યાંદ શક હુવા
હર અદા આપકી બન ગઈ મો'જિઝા

અસ્સલામ...

પેળ સજદે કરે, કલ્મા કંકર પઠ્ઠે
ઉંગલિયોં સે ભી પાની કે ઘારે બહે
દેખકર યે કરિશ્મા સભી બોલ ઉઠે

અસ્સલામ...

આપકે હાથમે કુલ જહાં કા નિઝામ
આપકી ઝાત પર હૈ ખુદાકા સલામ
તુમભી પઠ્ઠતા મુહિબ રાતદિન સુબ્હશામ

અસ્સલામ...

मुनाजद

झुल कर या रज ! मुहम्मद मुस्तफा के वास्ते
सैयदे कौनैन शाहे अंगिया के वास्ते

या घलाहल आ-लमी ! ये अर्ग कर मेरी कुबूल
घस्तजिज हागा हुआय मुज-तजा के वास्ते
दूर कर रंजे दिली, है सप्त मुगको जे-कली
हजरते सिदीके अकबर जा-सफा के वास्ते

झुलके हाथोंसे मुगको मे-वये मकसद जिला
शाह उमर फाईके आदिल जे-रिया के वास्ते
हो जहांमें हजरते उस्मानकी जातिर मुगे
मत भगल करना जुदा ! पूछो सभा के वास्ते

हैं तेरे दरजारे आलीमें हमारी छत्तिज
मुश्किलें हल कर मेरी मुश्किल कुशा के वास्ते
दे पुशी दिलको मेरे, सर-सज्ज कर नख्ते मुराद
उस जिगर-भस्ता हसन रहमत-नुमा के वास्ते

हर तरफ से झौंजे गमने आके घेरा है हमें
दे पनाह या रज ! शहीदे करजला के वास्ते
जुलजुले जागे मदीना कुर्तुल येने रसूल
या'नी जीजी फातिमा पैरुन्निसा के वास्ते

अथ जुदा ! तेरे सिवा है दाद-रस, आसीका कौन
वू ही है फरियाद-रस जैनुल-अजाके वास्ते
हम जहुत हैरान हैं कर रेहमकी हम पर नगर
जा-करो ज'इर, अली मूसा रजा के वास्ते

मूसा-अ-काज़िम, तकी, मौला नकी और अस्करी
हजरते महदी घमामे अवलिया के वास्ते
या घलाही ! हुज्जे दुनिया को मेरे दिलसे मिटा
सैयदो सुल्तान हाजु हूँ शाह के वास्ते

या घलाही दूर कर सज रंजे गम, कोहे अलम
गोसुल आगम पीरो मुश्दि हकनुमा के वास्ते
या घलाही ! रंग दे हमको भी यिश्ती रंगमें
हिंद के वाली मेरे प्वाज पिया के वास्ते

नकशअंटी, सोहरपर्दी, कादरी, यिश्ती के सज
अस्फिया और अत्किया और औलिया के वास्ते